

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І КРИМІНОЛОГІЇ

УДК [343.301:343.97] (100)

Юрій Володимирович ОРЛОВ,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків)

КУЛЬТУРНІ ФАКТОРИ ОЦІНОК ПОЛІТИЧНИХ ЗЛОЧИНІВ У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

Проаналізована сутність культурних факторів оцінки політичних злочинів у міжнародному вимірі. Встановлено, що геополітичні конфронтації є одним із проявів конфлікту культур та цивілізацій. Тому в контексті міжнародного виміру культурний фактор проявляє себе як кримінологічно значущий при нехтуванні, зневажанні культурної багатоманітності народів світу на засадах домінування якогось з них. Доводиться, що культурна дискримінація – одна з найнебезпечніших її форм, яка тягне за собою поширення практики політико-кримінальних інтервенцій.

Ключові слова: політичний злочин, культура, цивілізація, конфлікт, інтервенція, дискримінація.

Постановка проблеми. Масові акції протесту, що прокотилися Україною в кінці 2013 – на початку 2014 рр. та привели до зміни політичного режиму, увійшли у вітчизняну історію як Революція Гідності. Причин тих подій дуже багато, серед них чільне місце посідав потужний соціальний запит на антикримінальне деблокування апарату держави, що значною мірою перебував у стані дисфункції. Разом із тим така суспільно-політична, етична інтерпретація руху громадянського опору не отримала одноставної оцінки не лише в Україні, а й за її межами. Йдеться про думку офіційних суб'єктів міжнародних відносин, передусім держав. Не потребує, вважаємо, додаткових аргументів теза про те, що Російською Федерацією події, які мали місце, були сприйняті як політичний злочин – державний переворот, натомість більшістю країн західної цивілізації – як поступ українського народу до ліберальної держави, звільнення від пострадянського бюрократично-корупційного синдрому керованої демократії, адміністративного ринку. Наслідки відмінностей у підходах до інтерпретацій внутрішньодержавних політичних акцій зовнішніми політичними суб'єктами відомі широкому загалу, а тому немає необхідності окремо обґрунтовувати доцільність враховувати та прогнозувати ймовірні їх варіанти, планувати випереджувальні заходи контрвпливу. Це, перш за все, в інтересах національної безпеки. Проте попри очевидність такого стану речей маємо бути свідомим того, що незрозумілими лишаються критерії, які беруться за основу різними державами при формуванні відповідних оцінок*.

В цьому аспекті, як видається, доречно вести мову принаймні про три групи факторів: правові, політичні та культурні. І якщо перші дві, так би мовити, «на слуху» (умовно широка джерельна база міжнародного кримінального права, права міжнародної безпеки, міжнародно-правової відповідальності, розстановка геополітичних акцентів у сучасному світі, у тому числі й у регіональній проекції), то третя лишається малодослідженою. Більше того, про неї як про чинник геополітики не прийнято згадувати. Тут спрацьовує своєрідний диктат цивілізації, а по суті право сильного, що тягне за собою катастрофічні наслідки: міжнародний тероризм, міграційні хвилі та мігрантофобію, дезінтеграцію політичних альянсів, злочини агресії тощо. Цілком зрозуміло, політико-кримінологічна складова практики міжнародних відносин повинна оперувати знаннями про характер і значення культурних

* Зауважимо, що йдеться саме про оцінки як форму політично та кримінологічно значущої інтерпретації, а не про кваліфікацію як результат правової діяльності. У системі міжнародної політики правові регулятори далеко не завжди є домінуючими, поступаючись впливовістю спонуканням політичного, економічного, а інколи суто особистісного характеру. Саме тому у кримінологічному сенсі більш доречно вести мову про фактори формування оцінки тієї чи іншої внутрішньодержавної (в іншій країні) політично значущої дії чи події.

чинників диференціації світських, релігійних світоглядів, аби мати змогу ефективно протидіяти зростаючій хвилі насильства в площині міждержавних взаємин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Передусім зауважимо, що різні політико-кримінологічні аспекти протидії злочинності тією чи іншою мірою висвітлювалися у працях таких вчених, як О. М. Бандурка, В. М. Бурлаков, Я. І. Гілінський, В. О. Глушков, О. М. Дрьомін, П. А. Кабанов, О. М. Литвинов, В. В. Лунєєв, А. Л. Сморгунова, А. М. Черниш, Д. А. Шестаков та ін. Проте дослідженню культурних факторів оцінки політичних злочинів у міжнародному вимірі окремо увага не приділялася, що й зумовлює *актуальність обраної теми*.

Метою статті є визначення змісту культурних факторів оцінки політичних злочинів та постановка наукової проблеми щодо формування політико-правових механізмів їх врахування у міжнародних відносинах із кримінально-превентивною метою.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж приступити до розгляду питання треба з'ясувати значення головних понять. Так, культурні фактори оцінки політичних злочинів у міжнародному вимірі – група фундаментальних чинників соціогенезу, що віддзеркалює в міжнародній політиці його найбільш глибинні засади, визначає сценарії розвитку соціальних систем та, врешті-решт, людства в цілому. Вони є дуже строкатими, різномірними. Разом із тим органічно поєднують у собі трансперсональні та в цілому ірраціональні практики, норми, принципи, світоглядні константи та узвичаєні модули – історично зумовлені соціальні конструкти, інститути, що забезпечують стійкість неформальної конституції суспільства, зв'язок поколінь у позачасовому ціннісному ядрі. І хоча контури останнього, як засвідчує практика, можуть час від часу змінюватися, переглядатися, але змістовно культура народу лишається монолітною, насиченою емоційно резонансними колективними архетипами.

На сьогоднішній день у науці наголошується, що світова глобалізація має своїм наслідком поглиблення тенденцій мультикультуралізму. Утім, це аж ніяк не означає, що автохтонні культурні системи втрачають своє етногенетичне, історико-політичне коріння. Незважаючи на процеси культурної конвергенції, варто визнати, що вони актуальні здебільшого для країн Західної Європи та Північної Америки, а змістовно концентруються довкола проблем вирівнювання громадянських, соціальних прав корінного населення та мігрантів, утвердження терпимості. При цьому протягом останніх п'яти – десяти років спостерігаємо суттєве посилення соціальної напруженості в державах вказаних регіонів, що пов'язане із загостренням мігрантофобії,

ісламофобії. Як наслідок, відбувається нарощування впливовості політичних партій правого, консервативного толку, підриваються засади спільної безпекової політики країн ЄС, закладаються тривалі кримінально ризиковані тенденції соціальної дезінтеграції та накопичення агресивного потенціалу, тривожності, репресивності. Особливо відчутними вони стають на тлі терористичних атак в європейських містах та відповідних урядових контр-заходів.

Безумовно, не враховувати ці обставини в міжнародній політиці було б вкрай необачливо. Та й, власне, сама міжнародна політика виявляється залежною від культурних відмінностей осередків її формування, що в цілому є закономірним, природним. «В екології, – зазначає Д. С. Ліхачов, – є два розділи: екологія біологічна та екологія культурна, або моральна. Вбити людину біологічно може недотримання законів першої, вбити людину морально може недотримання законів другої. Хоча між ними прірви і не існує. Де чітка межа між природою та культурою?» [1, с. 132]. У цьому дещо алегоричному міркуванні відомого гуманіста, культуролога закладена глибока думка, яка вже досить давно відома кримінологам, але в іншому ракурсі, масштабі. Йдеться про те, що, як вказував А. Ф. Зелінський, будь-яке соціальне є особливим чином організоване біологічне. Вважаємо, що не буде помилки, якщо цю тезу, яка викристалізувалася у надрах дослідження проблем співвідношення соціального та біологічного в особистості злочинця, поширити на культуру людства в цілому. Саме це й впливає із суджень Д. С. Ліхачова про організацію життя на нашій планеті, і саме це передбачалося В. І. Вернадським як базис його вчення про ноосферу, згідно з якою культура *a priori* виявляється геологічним фактором. Через це недотримання законів «екології культури» (за термінологією Д. С. Ліхачова) також здатне спричинити біологічну смерть. Згадаймо ступінь ядерної загрози епохи «холодної війни». Відмінності світоглядів та заснована на них політична диспозиція не раз ставили людство перед загрозою припинення існування.

У цьому контексті додамо, що П. Л. Фріс слушно зауважує: визнання діяння злочинним є об'єктивно залежним від суспільно-політичної ситуації та соціально-психологічних настанов народу [2, с. 15]. Дійсно, ментальні, етичні, релігійні та інші історично й географічно зумовлені відмінності у вихідних началах формування політичних конструктів, бачення змісту конфлікту та ймовірних шляхів його вирішення відіграють важливу роль у національній та міжнародній політиці, як, до речі, й у випадках оцінки політичних злочинів. А тому про сучасні геополітичні конфронтації неможливо вести мову відсторонено від проблеми конфлікту культур та цивілізацій. Як зазначає С. Ханінгтон,

що хоча західна (читай – європейська) цивілізація унікальна, глибока, але не універсальна. Вона для 95 % населення Землі є чужорідною за визначенням [3, с. 116]. Звідси беруть свій початок відмінності у підходах до оцінки злочинів і чеснот у сфері політики, у тому числі й міжнародної.

Отже, у контексті міжнародного виміру оцінки політичних злочинів культурний фактор проявляє себе як кримінологічно значущий при нехтуванні, зневажанні культурної багатоманітності народів світу на засадах домінування якогось одного з них. У цьому сенсі слушними видаються висновки академіка О. М. Костенка, який стверджує, що соціальним чинником у структурі особи злочинця виступає комплекс сваволі та ілюзій [4, с. 116]. Як видається, є всі підстави використати евристичний потенціал цієї ідеї і для обґрунтування криміногенності рішень на рівні міжнародних відносин щодо визнання злочинності окремих політичних практик, які мають місце в державах зі специфічними культурними умовами, стосовно суб'єкта оцінювання. Саме культурне невігластво, втілене у політико-правовому нігілізмі на рівні міжнародних відносин, криє в собі величезний криміногенний потенціал, що розкривається у «боротьбі з вітряками» цілком конкретними політично злочинними засобами.

У цьому аспекті варто зауважити, що у випадках зовнішнього втручання у внутрішні справи держав досить часто доводиться мати справу з двома деструктивними чинниками.

По-перше, із неадекватною оцінкою внутрішньополітичних практик, визначення їх кримінальними та неприйнятними для населення відповідної країни. «Кожне суспільство, – зазначає Я. І. Гілінський, – має ту злочинність, яку «zasлугує», а коректніше, яка відповідає культурі даного суспільства, є її елементом» [5, с. 95], з чим необхідно рахуватися і на що потрібно зважати. Вкрай неетично, злочинно і аморально зневажати культуру іншого народу. Культурна дискримінація – одна з найбільш небезпечних її форм.

По-друге, із конфліктом, неузгодженістю зовнішньополітичних імпортованих інновацій із внутрішньополітичними традиціями, звичаями та автохтонною культурою у широкому її розумінні. Як і в аспекті формування внутрішньодержавного визнання злочинності політичних практик, міжнародний аспект також передбачає врахування світоглядної системи координат відповідного суспільства, населення країни. Неможливо, вочевидь, захищати шляхом міжнародної «гуманітарної інтервенції» демократичні принципи ефіопського племені Сурма, в'єтнамського племені Рук чи сентинельців, засуджуючи авторитарні методи управління вождя, шамана, усуваючи їх від влади у

нетрадиційний для цих племен спосіб. Так само неможливо на засадах зовнішньополітичного диктату визначати необхідність, доцільність кардинальних змін конфігурацій політичного режиму у країнах, для яких останній об'єктивно не виявляється неприйнятним. Правий, вважаємо, А. С. Кончаловський, який, розмірковуючи над проблемами «нової диктатури», зазначає (мовою оригіналу): «Диктатура політичного ханжества не даєт возможности ни понять, ни громко признать: если диктатор и повинен, то только в том, что управлял страной по законам культуры своего народа. Что, Саддам Хусейн более повинен, чем Навуходоносор, Саладин, Ричард Львиное Сердце или герцог Альба, которые вырезали целые города, если те не подчинялись? Да, они жили в Средневековье и ранее, но *политкорректность запрещает утверждать, что есть культуры, переживающие сейчас своё Средневековье*» [6, с. 112].

А чи існують взагалі критерії зіставлення культур, які давали б можливість визначити їх релевантність за критеріям оцінки політичного устрою в різних локальних цивілізаціях? І чи існують критерії істинності, справедливості таких оцінок? Де та *історична*, ретроспективна межа (навіть у межах однієї культури, одного народу), за якою оцінки злочинності чи не злочинності політичних практик стають просто неетичними? Чи були, скажімо, злочинними акти терору, масових страт, ініційовані царем Іоаном Грозним, у діях якого за нормами права та мораллю того часу проявлялася воля Бога. Тож, ми посягаємо на оцінку злочинності чи не злочинності божественного? Питання риторичне. Однак саме в ньому криється парадоксальність, а інколи й відверта абсурдність міжнародних, зовнішньополітичних оцінок подій внутрішньополітичного значення. І якщо така і може бути щодо народів з різних локальних цивілізацій, то вона має ґрунтуватися на глибоких й комплексних дослідженнях політологічного, історичного, етнографічного, культурологічного, філософського, релігієзнавчого, компаративістського, актуально соціологічного характеру. Нехтування ж цим правилом може призвести до непередбачуваних наслідків у площині конфлікту цивілізації. І перші їх прояви ми можемо спостерігати вже сьогодні: радикалізація ісламізму, зростання кількості міжнародних терористичних організацій ідейно-фундаменталістського толку – лише початок тривалої фази протистояння світоглядів.

Окремим політико-кримінологічним феноменом сучасності є політичний режим Кореїської Народно-Демократичної Республіки (далі – КНДР). Його специфіка зумовлена багатьма параметрами, серед яких можна виокремити такі: 1) політична організація передбачає наявність лише однієї офіційної політичної сили – Трудової партії Кореї;

2) фактично авторитарний політичний режим (абсолютна влада сконцентрована в руках вождя – голови Державного комітету оборони); 3) вимушено маломобільне та моноетнічне населення, що є наслідком політики ізоляціонізму. Незважаючи на те, що згідно з теорією конфлікту культур Реклеса ці обставини мають відігравати роль чинників стабільного та безконфліктного розвитку, соціальна ситуація в КНДР зостається неблагополучною. За даними ЮНІСЕФ, станом на 2006 р. більше 70 % населення страждало недоїданням. На сьогоднішній день ця цифра змінилася несуттєво. Разом із тим на криміногенній ситуації це жодним чином не позначається. Причини цього вбачаються в інформаційній ізоляції та пропаганді.

Як засвідчують результати одного з нечисленних (щорічний обсяг в'їзних віз до КНДР не перевищує 500, із них більше половини припадає на офіційні делегації та деякі культурні візити) включених соціологічних спостережень, проведеного російським документалістом В. В. Манським, доступ до Інтернету має лише голова Державного комітету оборони, а масштаби пропаганди та їх культурно-психологічні наслідки вражають. Наведемо цитату з його інтерв'ю. Вона дещо об'ємна, але – це чи не єдине джерело інформації, яким можливо оперувати в науковому дослідженні (мовою оригіналу): «Прежде всего я думал, что это система страха, подавления, что люди внутри себя все понимают. Но, окунувшись, я увидел, что люди в принципе не только не понимают, а даже не задумываются... Мы снимали в метро. В Пхеньяне в метро иностранец не может зайти без сопровождающих и может проехать только две остановки. То есть он может увидеть три станции. Там есть специальный маршрут для иностранцев: на определенной станции войти и на определенной станции выйти. Мы не успели закончить съемку за две остановки и просим дать нам проехать еще несколько станций. В ответ – категорическое нет. Предлагают поехать обратно и доснять там. Я объясняю: на обратном пути в вагонах будут уже другие люди. Сопровождающие отвечают: это не проблема. И командуют людям в вагоне: «Встали и перешли станцию». И весь вагон встает, переходит и садится в вагон, который едет в противоположном направлении. Молча, без дискуссии.

Люди там родились вот в такой данности, в которой жили их родители и их деды, и у них нет никакой информации, что жизнь может быть какой-то другой... Они знают, что живут плохо только потому, что против них Соединенные Штаты... Сопровождающие нам показали на детей – лет семи-восьми, в военной форме, и говорят: «Их родители погибли на войне, это дети войны». Какая война? Последняя война, в которой участвовала Северная Корея, была шестьдесят лет назад! Но они

совершенно уверены: где-то идет война, туда уходят северокорейские войска, есть линия фронта, солдаты погибают, а вождь заботится об их детях... Они воюют, они реально воюют» [7].

Така інформаційна замкненість суспільства, в якій реальність сконструйована на принципах ресентименту, майже повністю нівелює деструктивний потенціал можливого когнітивного дисонансу, адже рівність у бідності є тотальною, а інші зразки життя – просто не доступними для сприйняття. Звідси й низький криміногенний потенціал суспільства. З іншого – такий стан речей формує й специфічне, не властиве для більшості країн світу, сприйняття норми життя – політичної, правової норми. І хоча отримати статистичну інформацію щодо кількості засуджених за політичні злочини в КНДР не видається за можливе, здійснене невиключене соціологічне спостереження дає підстави стверджувати, що переважна частина населення цілком підтримує курс керівництва країни. Немає інформації хоча б про одного жителя Північної Кореї, який би втік з країни, дав би інтерв'ю про нестерпність життя в КНДР та страждання народу від дій деспота й тирана. Було б необґрунтованим вважати, що втекти з КНДР більш складно, ніж з колишнього СРСР, або ж за інший бік Берлінської стіни. Нам нічого не відомо про таких людей, про дисидентський рух, про корейський варіант ГУЛАГу. Нічого. Звісно, на цій підставі ми не можемо абсолютно заперечувати вірогідність існування певної частини населення, яка не поділяє встановленого порядку управління, як і того, що перебування в таких умовах до певної міри є вимушеним, результатом тієї таки пропаганди та своєрідного світогляду, де КНДР перебуває у ворожому оточенні. Тим не менш, ані бунтів, ані революцій там не стається. То чи є підстави у «цивілізованого» світового співтовариства вважати, що встановлений в КНДР суспільно-політичний устрій є несправедливим для її населення? І чи є тверді гарантії того, що населення демократичних країн розвиненого Заходу не марить «демонічними» образами, правовими та політичними фікціями, конструйованими засобами масової інформації та комунікації?

До того ж беззаперечним є той факт, що західна цивілізація, яка ґрунтується на філософії лібералізму в політиці, економіці, так чи інакше, але відіграє ключову роль в істотному погіршенні стану довкілля. Неухильна руйнація середовища нашого існування, природи, хіба це не привід замислитись над «ефективністю» та «правильністю» сучасного економічного та пов'язаного з ним суспільно-політичного устрою розвинених демократій. Аргумент, що на сьогоднішній день людство не спромоглося віднайти нічого ліпшого, більш етичного й естетичного, – це як виправдання хворого на алкоголізм, який запевняє

себе у тому, що проблеми немає, а якщо і є, то по-іншому він не може. Звісно, немає підстав заперечувати хибність сутності ліберальної ідеї як такої, але її реалізація, у тому числі й у політико-кримінологічному контексті, досить часто не враховує головної її гуманістичної, а, отже, і природної якості, яка має орієнтуватися на пріоритет творчої особистості, збереження довкілля (на протигагу максимізації прибутку корпорацій), а також брати до уваги культурне розмаїття (замість домінування).

Не будемо продовжувати, бо дискусія, предмет якої більш доречно, напевне, співвіднести з політекономією, культурологією, соціальною філософією, теософією, може відібрати багато часу, а результат важко передбачити. У нашому дослідженні важливим є продемонструвати, що у культурному форматі світ також є багатограним. Його виміри часом конфліктують, а стандарти однієї частини населення не сприймаються іншою. Однак це не має бути підставою для застосування «права сильного» для вирішення конфлікту культур, утвердження переважання зразків однієї з них. Будь-який варіант використання такого «права», за відсутності фактичних обставин, які можуть свідчити про злочини, перелічені у Статуті Міжнародного кримінального суду, варто розглядати як політичний злочин.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зазначимо, що на сьогоднішній день гостро стоїть проблема зменшення ступеня релятивізму оцінок політичних злочинів у міжнародному вимірі та, водночас, зниження криміногенного потенціалу гуманітарних і пов'язаних з ними інтервенцій. Це надскладне завдання потребує вжиття різнопланових, багаторівневих заходів. Їх розроблення – справа окремих монографічних досліджень та конкретної міжнародної практики. А тому, не порушуючи цей пласт наукових проблем, лише позначимо концептуальний вектор такої роботи. Він полягає у зниженні ролі політичних факторів оцінки міжнародних та внутрішньодержавних злочинів за рахунок розширення та деталізації правових регулятивних механізмів на основі спільної політики гарантування *та врахування культурної різноманітності*. Саме культурний детермінізм має стати методологічною базою для звуження правозастосовної політично зумовленої дискреції через удосконалення правової основи реагування на політичні злочини з боку міжнародної спільноти.

Важливо акцентувати й на тому, що унормування діяльності міжнародних акторів (у тому числі й міжнародних організацій, військово-політичних блоків) щодо застосування будь-якої сили для здійснення будь-яких інтервенцій не має залишитися на рівні декларацій про наміри, а повинно набути рис повноцінного механізму правового

регулювання. Останній серед іншого повинен мати великий арсенал інструментів міжнародної відповідальності держав, що дозволить синхронізувати вплив на політичні регіональні утворення різних рівнів задля підпорядкування єдиному наддержавному органу юрисдикції. Вважаємо, така логіка подальшого розвитку міжнародного права має стати на заваді розгортанню та загостренню детермінаційного комплексу політичної злочинності відповідного рівня відтворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лихачёв Д. С. Письма о добром / Д. С. Лихачёв. – Санкт-Петербург : Азбука, Азбука-Аттикус, 2015. – 160 с.
2. Фріс П. Л. Нарис історії кримінально-правової політики України : монографія / П. Л. Фріс. – Київ : Атіка, 2005. – 124 с.
3. Ханингтон С. Столконовение цивилизаций / С. Ханингтон : пер. с англ. Т. А. Велимеева, Ю. В. Новикова. – Москва : АСТ, 2003. – 603 с.
4. Костенко О. М. Культура і закон – у протидії злу / О. М. Костенко. – Київ : Атіка, 2008. – 352 с.
5. Гишинский Я. И. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений» / Я. И. Гишинский. – Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2004. – 520 с.
6. Кончаловский А. С. На трибуне реакционера / А. С. Кончаловский, В. Б. Пастухов. – Москва : Эксмо, 2007. – 320 с.
7. Манский В. В. Там всё – фейк [Електронний ресурс] / В. В. Манский. – Режим доступу: <http://newtimes.ru/articles/detail/105543>.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2016.

Юрий Владимирович ОРЛОВ,

кандидат юридических наук, доцент

(Харьковский национальный университет внутренних дел,

Харьков, Украина)

КУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ ОЦЕНОК ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ В МЕЖДУНАРОДНОМ ИЗМЕРЕНИИ

Проанализирована сущность культурных факторов оценок политических преступлений в международном измерении. Установлено, что геополитические конфронтации являются одним из проявлений конфликта культур и цивилизаций. Поэтому в контексте международного измерения оценки политических преступлений культурный

фактор проявляє себе як кримінологічно значимий в разі пренебреження, попирання культурного різноманіття народів світу на основі домінування якогось-будь з них. Доказується, що культурна дискримінація – одна з найбільш небезпечних її форм, яка тягне за собою поширення практики політико-кримінальних інтервенцій.

Ключові слова: політичне правопорушення, культура, цивілізація, конфлікт, інтервенція, дискримінація.

Yurii V. ORLOV,

candidate of law sciences, associate professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

CULTURAL FACTORS OF ESTIMATING POLITICAL CRIMES WITHIN INTERNATIONAL DIMENSION

The essence of cultural factors of assessments of political crimes within international terms. It has been found out that Cultural factors of assessment of political crimes within international terms – is a group of fundamental factors of social genesis that reflects its most deep foundations in international politics, defines scenarios of social systems development and, ultimately, humanity in the whole.

Geopolitical confrontations are one of the manifestations of the conflict of cultures and civilizations. Therefore, in the context of international dimension the assessments of political offenses, cultural factor reflects itself as criminologically significant while neglecting, violating cultural diversity of the peoples of the world based on the dominance of any one of them. It is proved that in cases of external interference into internal affairs of states destructiveness of such influence is determined by two major factors: 1) an inadequate assessment of internal political practices to determine them as criminal and unacceptable for the population of the country. In this respect, we are talking about cultural discrimination – a form of political and criminal violence; 2) conflict, inconsistency of external political imported innovations with internal political traditions, customs and indigenous culture in general in its broadest sense. International dimension as in terms of formation of intergovernmental recognition of crime of political practices also provides consideration of the worldview coordinate system of the relevant society, population of the country.

It is emphasized that today there is an urgent problem of reducing the degree of relativism of assessments of political crimes in international terms and at the same time reducing criminogenic potential of humanitarian and related to them interventions. This task requires the adoption of versatile, multi-level actions, subordinated to the unified conceptual vector. It is in reduction of the role of political factors of assessment of international and domestic crimes by expanding and detailed legal regulatory mechanisms based on common policies of guaranteeing and taking into account cultural diversity. It is cultural determinism has to become methodological basis for narrowing enforcement politically deterministic discretion

through the improvement of legal basis to respond to political crimes from the international community.

Special attention is paid to the fact that norming the activities of international actors (including international organizations, military and political coalitions) on the usage of any force to carry out any interventions has not to remain at the level of declarations of intentions, and must acquire the features of robust mechanism of legal regulation. The last among others should include branched instruments of international responsibility of the states that are synchronized at the level of various political and regional entities and subordinated to a single supranational authority of jurisdiction.

Key words: *political crime, culture, civilization, conflict, intervention, discrimination.*

